

Nr 143.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag angående ändrad lydelse av §§ 37 och 49 i förordningen den 23 maj 1862 om kommunalstyrelse i Stockholm; given Stockholms slott den 20 mars 1925.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag angående ändrad lydelse av §§ 37 och 49 i förordningen den 23 maj 1862 (nr 33) om kommunalstyrelse i Stockholm.

GUSTAF.

Gustav Möller.

Förslag

till

Lag

angående ändrad lydelse av §§ 37 och 49 i förordningen den 23 maj 1862 (nr 33) om kommunalstyrelse i Stockholm.

Härigenom förordnas, att §§ 37 och 49 i förordningen den 23 maj 1862 om kommunalstyrelse i Stockholm skola i nedan angivna delar erhålla följande ändrade lydelse:

§ 37.

Mom. 1. Stadskollegiet utser till ordförande i drätselnämnden och till ordförande i fattigvårdsnämnden de borgarråd, vilkas föredragningskyldighet omfattar de till dessa nämnders arbetsområden hörande ärenden, ävensom bland borgarråden ordförande i de övriga nämnder, beträffande vilka sådant är i kollegiets instruktion föreskrivet, därvid hänsyn toges till den fördelning av föredragningskyldigheten, varom i § 35 förmäles.

Av stadskollegiet utsedda ordförande i stadens nämnder tjänstgöra under den tid, de tillhöra kollegiet, eller den kortare tid, kollegiet vid valet bestämmer. Bliver plats, varom här är fråga, ledig, skall den av stadskollegiet omedelbart återbesättas. Den, som jämlikt § 34 av stadskollegiet utsetts i borgarråds ställe, uppehålle jämväl den befattning, denne innehar såsom ordförande i nämnd.

De ledamöter — — — avgång lediga.

Avgående ledamot — — — kan omväljas.

Om sättet — — — stadskollegiet stadgat.

Mom. 2. Kvinna, som — — — sig uppdraget.

§ 49.

Den, som med stadsfullmäktiges beslut i stadens gemensamma angelägenheter icke åtnöjes, äger att däruti söka ändring genom besvär, vilka böra jämte det överklagade beslutet ingivas till överståthållarämbetet före klockan tolv å fjortonde dagen efter det klaganden av beslutet erhöi del, dagen då sådant skedde likväl oräknad. Klaganden skall anses hava av beslutet erhållit del den dag, då det i överensstämmelse med § 24 offentliggjordes.

Där ej i lag eller annan allmän författning meddelats särskilda bestämmelser angående klagan över nämnds beslut, skall vad i första stycket stadgats äga motsvarande tillämpning i avseende å beslut, som av stadens nämnder meddelas i stadens gemensamma angelägenheter; dock må klagan genom besvär ej föras över beslut, som enligt av Kungl. Maj:t fastställda föreskrifter

skall på begäran av den, som är missnöjd med beslutet, underställas prövning av särskild förtroendenämnd.

Söker klaganden — — — helhet förordna.

Besvär, varmed -- -- -- prövning upptagas.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1925.

Av stadskollegiet jämlikt äldre bestämmelser utsedda vice ordförande i stadens nämnder skola vid sagda tidpunkt frånträda dessa befattningar.

Bestämmes i instruktion för nämnd, i vilken stadskollegiet jämlikt äldre bestämmelser utsett vice ordförande, att antalet av stadsfullmäktige utsedda ledamöter och suppleanter skall från och med den 1 juli 1925 ökas, skall val förrättas i juni 1925 och avse tiden till och med den 31 december 1926.

*Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
den 20 mars 1925.*

Närvarande:

Statsministern SANDLER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden OLSSON, NOTHIN, SVENSSON, HANSSON, LARSSON, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON.

Chefen för socialdepartementet, statsrådet Möller, anför efter gemensam beredning med chefen för ecklesiastikdepartementet:

Jag anhåller nu att få underställa Kungl. Maj:ts prövning vissa frågor angående ändringar i förordningen den 23 maj 1862 (nr 33) om kommunalstyrelse i Stockholm.

Ändring av § 37. Avskaffande av stadskollegiets befogenhet att utse vice ordförande i vissa stadens nämnder.

I en den 9 mars 1925 dagtecknad skrivelse hava stadsfullmäktige i Stockholm, i överensstämmelse med vid sammanträde samma dag fattat beslut, gjort framställning om nödiga åtgärder för vidtagande av ändringar i förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm samt lagen om folkskoleväsendet i Stockholm i huvudsaklig överensstämmelse med förslag, som fogats vid skrivelsen. Därjämte hava stadsfullmäktige underställt Kungl. Maj:ts prövning vissa av stadsfullmäktige antagna förslag till ändringar i instruktionerna för stadskollegiet, drätselnämnden, fattigvårdsnämnden, folkskole-direktionen, fastighetsnämnden, gatunämnden, industriverksstyrelsen och tjänstenämnden.

De sålunda framlagda förslagen gå ut på avskaffande av den för närvarande stadgade befogenheten för Stockholms stadskollegium att bland sina medlemmar utse ej blott ordförande utan även vice ordförande i vissa av stadens nämnder. Till belysande av innebörden av förslagen torde först böra lämnas en redogörelse för gällande bestämmelser å området.

Gällande bestämmelser.

Angående stadskollegiets sammansättning gäller enligt § 34 i kommunalförordningen, att detsamma utgöres av stadsfullmäktiges ordförande och båda vice ordförande, minst tre, högst sex borgarråd samt ytterligare nio ledamöter, vilka årligen väljas av stadsfullmäktige. Bestämmelserna i avseende å stadskollegiets befogenhet att utse ordförande och vice ordförande i stadens nämnder återfinnas i § 37 i samma förordning, sådan denna paragraf lyder enligt lag den 20 juni 1924 (nr 353), och innebära följande. Stadskollegiet utser till ordförande i drätselnämnden och till ordförande i fattigvårdsnämnden de borgarråd, vilkas föredragningskyldighet omfattar de till dessa nämnders arbetsområden hörande ärenden, ävensom bland borgarråden ordförande i de övriga nämnder, beträffande vilka sådant är i kollegiets instruktion föreskrivet. Tillika utser stadskollegiet bland sina av stadsfullmäktige valda ledamöter vice ordförande i drätselnämnden, fattigvårdsnämnden samt övriga nämnder, rörande vilka bestämmelse härom

lämnats i kollegiets instruktion, nämligen fastighetsnämnden, gatunämnden, industriverksstyrelsen och tjänstenämnden. Av stadskollegiet utsedda ledamöter i stadens nämnder tjänstgöra under den tid, de tillhöra kollegiet, eller den kortare tid, kollegiet vid valet bestämmer.

De ledamöter i nämnder, vilka ej enligt nu återgivna stadganden utses av stadskollegiet, ävensom suppleanter till fastställt antal väljas av stadsfullmäktige, där ej i nämndernas instruktioner eller eljest beträffande vissa ledamöter eller suppleanter är annorlunda stadgat. Dessa ledamöters och suppleanters tjänstgöringstid är två år, räknat från den 1 januari. Vid stadsfullmäktiges lagtima sammanträde i december månad återbesättas de platser, som vid då löpande tjänstgöringsårs slut bliva genom avgång lediga.

Enligt § 3 i lagen den 15 maj 1903 (nr 58 sid. 1) angående folkskoleväsendet i Stockholm, sådan denna paragraf lyder enligt lag den 14 februari 1920 (nr 38), skall folkskoledirektionen för närvarande efter stadsfullmäktiges beprövande utgöras av minst nio, högst tjuguen ledamöter. Av dessa ledamöter utses en av Stockholms stads konsistorium, en, tillika ordförande, av stadskollegiet i Stockholm bland borgarråden och en, tillika vice ordförande, av stadskollegiet bland dess nio valda ledamöter. Övriga ledamöter väljas av stadsfullmäktige. De av stadskollegiet utsedda ledamöterna i direktionen tjänstgöra under den tid, de tillhöra kollegiet, eller den kortare tid, som kollegiet bestämmer. Övriga ledamöter utses för en tid av två år, räknat från den 1 januari. Jämväl suppleanter kunna utses, även dessa i sådant fall för en tid av två år, räknat från den 1 januari. — Enligt stadsfullmäktiges beslut den 15 mars 1920 består folkskoledirektionen för närvarande av femton ledamöter, av vilka tolv utses av stadsfullmäktige. Suppleanter utses icke.

I överensstämmelse med föreskrifterna i kommunalförordningen hava i instruktionerna för olika stadens nämnder intagits bestämmelser om nämndernas sammansättning, däribland angående antalet ledamöter och suppleanter, som skola väljas av stadsfullmäktige.

Den befogenhet för stadskollegiet, varom nu varit fråga, sammanhänger med 1920 års omorganisation av den centrala stadsförvaltningen i Stockholm. Ett av huvudsyftena med denna reform var att giva stadens centralmyndighet den ställning gent emot förvaltningen, som dess ledande uppgifter krävde. Nämnder och styrelser bibehöllos visserligen i huvudsak oförändrade till sammansättning och befogenheter, men genom föreskriften om att stadskollegiet skulle utse ordförande och i vissa fall även vice ordförande i stadens nämnder avsåg man att på grund av det inflytande, särskilt å utredningsarbetet inom de olika förvaltningarna, som naturligen vore förenat med ordförandeskapet i vederbörande nämnd, giva stadskollegiet den nödiga överblicken över och ledningen av förvaltningen. Vid införande av berörda bestämmelse torde även hava förutsatts, att de av stadskollegiet sålunda utsedda vice ordförandena skulle gemensamt med vederbörande borgarråd för-

Historik.

beredelsevis behandla förekommande ärenden, innan de föredroges i stadskollegiets plenum. Ävenledes torde man i allmänhet hava antagit, att stadskollegiets arbete i avsevärd utsträckning skulle komma att förläggas till mindre beredningar.

Arendets
tidigare be-
handling.

Till grund för stadsfullmäktiges nu ifrågavarande beslut ligga ytterst vissa motioner, som emellertid gingo mycket längre och avsågo en fullständig omreglering av hela stadsförvaltningen. I förevarande avseende yrkades upphörande ej blott av rätten för stadskollegiet att utse vice ordförande utan även av befogenheten att bland borgarråden utse ordförande i stadens nämnder. Vid behandling av dessa motioner avstyrkte stadskollegiet först varje ändring i gällande bestämmelser, detta huvudsakligen på det skäl, att ordförandeuppdragen lade i vederbörande borgarråds hand att utöva ledningen av ärendenas beredning, och denna ledning vore en oundgänglig förutsättning för att stadskollegiet skulle kunna fylla sina uppgifter såsom stadens ledande förvaltningsmyndighet.

Vid behandling av stadskollegiets utlåtande i frågan den 9 februari 1925 beslöto emellertid stadsfullmäktige att till stadskollegiet återremittera en av sagda motioner, i vad den avsågo upphörande av stadskollegiets rätt att utse vice ordförande i vissa nämnder och styrelser. I anledning härav har stadskollegiet avgivit nytt utlåtande i den återremitterade frågan och däruti anfört bland annat följande.

Stadskollegiets
motivering till
ifrågavarande
förslag.

»Vid den förnyade prövningen av den återremitterade frågan har stadskollegiet icke kunnat undgå att finna de skäl, som under stadsfullmäktiges överläggning anfördes för ett upphävande av stadskollegiets befogenhet att utse vice ordförande i vissa nämnder och styrelser, förtjuna beaktande. Den anordning, varom här är fråga, har i verkligheten knappast fått den betydelse, som man vid 1920 års omorganisation föreställde sig. Av åtskilliga skäl har stadskollegiets arbetssätt blivit ett annat, än vad man vid detta tillfälle förutsatte. Gemensamma beredningar av ärendena i mindre delegationer, innan de föredragas i stadskollegiets plenum, hava i allmänhet icke förekommit. Den arbetsbörda, som är förenad med uppdraget att samtidigt vara ledamot av stadskollegiet och vice ordförande i en viktig nämnd, har ändock visat sig vara synnerligen betungande, och vid flera tillfällen hava också svårigheter yppat sig att inom stadskollegiet finna personer, som varit i tillfälle att åtaga sig ledigblivet uppdrag av här ifrågavarande art. Med hänsyn härtill anser sig stadskollegiet numera böra tillstyrka motionärens förslag.

Lämpligen torde detta böra genomföras på sådant sätt, att, vid upphörande av stadskollegiets uppgift att utse vice ordförande i vederbörande nämnder, de stadsfullmäktigevalda ledamöternas antal ökas med ett, då någon anledning att i detta sammanhang minska nämndernas sammanlagda ledamotsantal icke föreligger. Emot ett under stadsfullmäktiges överläggning framfört förslag, att stadskollegiets befogenhet att utse vice ordförande skulle ändras till rätt att utse en ledamot av vederbörande nämnd, torde i huvudsak samma skäl gälla, som här ovan anförts i fråga om kollegiets befogenhet att utse vice ordförande.»

Förslag till de författningsändringar, som den sålunda förordade omläggningen förutsatte, hade utarbetats av stadskollegiet, och torde förslaget till

ändrad lydelse av § 37 i kommunalförordningen få som bilaga (bilaga A) fogas vid statsrådsprotokollet för denna dag. Enligt förslagen skulle ifrågasvarande nämnder äga att själva inom sig utse vice ordförande. Lagändringarna hade i de uppgjorda förslagen förutsatts skola kunna träda i kraft redan den 1 nästkommande juni; dock skulle den nya ordningen tillämpas först från och med den 1 juli 1925.

De av stadskollegiet sålunda framlagda författningsförslagen antogos av stadsfullmäktige, och det är dessa förslag, som av stadsfullmäktige åberopats i deras nu behandlade framställning om åtgärder för vidtagande av ändringar i kommunalförordningen och lagen om folkskoleväsendet.

Stadsfullmäktiges framställning har av överståthållarämbetet förordats till bifall. Överståthållar-
ämbetet.

På de av stadskollegiet i dess senare utlåtande anförda skäl synas ifrågasvarande föreskrifter om rätt för stadskollegiet att utse vice ordförande i vissa nämnder lämpligen böra i överensstämmelse med stadsfullmäktiges beslut upphävas. På det att antalet ledamöter i de av en sådan lagändring berörda nämnderna icke skall minskas, torde, i enlighet med vad stadskollegiet framhållit, antalet av stadsfullmäktige utsedda ledamöter i var och en av dessa nämnder böra ökas med en. Bestämmelser i sådant hänseende hava emellertid sin plats i de olika nämndinstruktionerna, och stadsfullmäktige hava också hemställt om fastställelse å ändring i sådant hänseende av ifrågasvarande instruktioner. I förevarande sammanhang torde endast vara att iakttaga, att i övergångsbestämmelse till den ifrågasatta lagändringen lärer böra intagas föreskrift om att mandattiden för de av stadskollegiet jämlikt nu gällande bestämmelser utsedda vice ordförandena skall upphöra från och med den dag, då den nya ordningen skall träda i tillämpning, vilken dag, på sätt stadsfullmäktige föreslagit, lämpligen torde kunna bestämmas till den 1 juli 1925. Därjämte torde böra i övergångsbestämmelserna intagas den jämkning i kommunalförordningens i det föregående återgivna bestämmelser om mandattiden för de av stadsfullmäktige valda nämndsledamöterna, att denna tid för de nya ledamöter, som i stället för de av stadskollegiet valda vice ordförandena väljas för tiden från och med den 1 juli 1925, skall upphöra vid nästa tvåårsperiods utgång, d. v. s. vid 1926 års slut. Departements-
chefen.

I anslutning till vad nu anförts har förslaget till ändrad lydelse av § 37 i kommunalförordningen för Stockholm inom socialdepartementet undergått någon jämkning, vilken emellertid icke är av saklig innebörd.

I fråga om ändringarna i lagen angående folkskoleväsendet i Stockholm torde förslag komma att framställas av chefen för ecklesiastikdepartementet.

Ändring av
§ 49.
Särskild för-
troendenumnd
för prövning
av frågor
angående
tjänstetill-
sättning m. m.

Inom Stockholms kommunalförvaltning har frågan om en särskild form för prövning av vissa frågor rörande stadens tjänstemäns anställningsförhållanden länge stått på dagordningen. Stadsfullmäktige hava numera fattat beslut i ämnet och hos Kungl. Maj:t gjort framställning om åtgärder för genomförande av detta beslut.

Gällande
bestämmelser.

I gällande lag saknas särskilda bestämmelser angående överklagande av kommunala myndigheters beslut om tjänstetillsättning och entledigande från tjänst. Beträffande dylika frågor skola alltså de allmänna reglerna angående klagan över sådan myndighets beslut tillämpas. Den huvudsakliga föreskriften i detta ämne finnes för Stockholms vidkommande i § 49 i förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm, sådan denna paragraf lyder enligt lag den 14 februari 1920 (nr 37). Det heter där, att den, som icke åtnöjes med stadsfullmäktiges eller stadens nämnders beslut i stadens gemensamma angelägenheter, äger att i sådant beslut söka ändring genom besvär. Dessa skola ingivas till överståthållarämbetet före klockan 12 å fjortonde dagen efter det klaganden erhållit del av beslutet, dagen då sådant skedde likväl oräknad. Klaganden skall anses hava erhållit del av beslutet den dag, då det blivit i vederbörlig ordning offentliggjort.

Emellertid förekomma därjämte i åtskilliga speciella författningar föreskrifter angående besvär över vissa särskilda nämnders beslut, vilka föreskrifter gälla jämväl då fråga är om tjänstemäns anställningsförhållanden. Delvis avvika dessa föreskrifter från kommunalförordningens nyss återgivna stadganden, och ehuru förbehåll därom för närvarande icke finnes i nämnda förordning, skola tydligen i dylikt fall specialförfattningarna gälla. Angående dessa särskilda föreskrifter har Stockholms stadskollegium lämnat följande redogörelse (utlåtande nr 277 år 1923):

Enligt § 47: 2 i byggnadsstadgan för rikets städer må klagan över byggnadsnämnds beslut föras hos Konungens befallningshavande inom 30 dagar efter erhållen del av beslutet. Enligt 60 § i hälsovårdsstadgan äger den, som anser sin rätt förnärmad eller obehörigen inskränkt av föreskrifter eller åtgärder, vilka det enligt hälsovårdsstadgan tillkommer hälsovårdsnämnden att meddela eller vidtaga, att anföra besvär hos länsstyrelsen inom 30 dagar efter delfäendet.

I 1918 års fattigvårdslag hava utförliga bestämmelser blivit meddelade om klagan i mål och ärenden, som behandlas enligt denna lag. Över fattigvårdsstyrelsens beslut, som icke avser varning enligt 74 § i lagen och ej heller angår annan förvaltningsfråga, för vars behandling fattigvårdsstyrelsen jämlikt de i denna lag eller kommunallagarna givna föreskrifter är ansvarig endast inför fattigvårdssamhället, må besvär anföras hos Konungens befallningshavande inom 30 dagar, räknat från det klaganden av beslutet erhållit del.

Om folkskoledirektionen gäller enligt lagen om folkskoleväsendet i Stockholm, att den med avseende å folkskoleväsendet intager enahanda ställning, som åt de i gällande förordning om kommunalstyrelse i Stockholm omfördälda nämnder, var inom sitt område, finnes anvisad (§ 4); besvär över beslut skulle sålunda få anföras hos överståthållarämbetet i den ordning, som § 49 kommunalförordningen stadgar.

Emellertid hava i folkskolestadgan särskilda föreskrifter meddelats, enligt vilka besvär över folkskoledirektionens beslut i regel skola anföras hos Kungl. Maj:t. Besvär över tillsättning av ordinarie läraretjänst må sålunda enligt § 22 i folkskolestadgan för Stockholm anföras av sökande, som icke blivit i tjänsten antagen, direkt hos Kungl. Maj:t sist å trettonde dagen från den, då tillsättningen kungjordes; likaså må hos Kungl. Maj:t inom samma tid anföras besvär över direktionens beslut angående lärares varning eller skiljande från befattning (§ 32). Slutligen meddelas i § 65 av samma författning en allmän föreskrift, att besvär över direktionens beslut i andra fall än de här omnämnda må föras hos Kungl. Maj:t sist å trettonde dagen från det underrättelse om beslutets meddelande anslagits hos direktionen eller beslutet delgivits klaganden, den dagen oräknad.

Om lärlings- och yrkesskolestyrelsen har i § 40 av stadgan för den kommunala yrkesundervisningen bestämts, att ändring i styrelsens beslut må sökas hos skolöverstyrelsen genom besvär, vilka skola ingivas sist å trettonde dagen från bevisligen erhållen del av beslutet, skolande av klaganden anmälan om besvären göras hos skolans styrelse före besvärstidens utgång vid äventyr, att besvären eljest ej varda upptagna till prövning.

Besvär över kommunalmyndighets beslut kan enligt kommunallagstiftningen i allmänhet endast medföra en prövning av det överklagade beslutets lagenlighet i formellt hänseende, d. v. s. av frågan huruvida myndigheten varit behörig till fattande av beslutet och om detta tillkommit på formellt riktigt sätt. Huvudsakliga anledningen till att frågan om en särskild form för klagan rörande tjänstetillsättning och entledigande kommit under diskussion torde hava varit önskvärldheten av att i dylika fall myndigheternas beslut skola kunna underkastas förnyad prövning i hela deras vidd. Flera olika förslag hava framlagts till åvägbringande av en dylik saklig granskning. År 1923 hade stadsfullmäktige under omprövning ett av Stockholms stadskollegium framlagt förslag, enligt vilket den, som var missnöjd med nämnds beslut i fråga om tillsättning av befattning och i en del andra dylika frågor, skulle äga att få beslutet underställt stadskollegiets prövning. Stadsfullmäktige beslöto emellertid att till stadskollegiet återremittera berörda förslag.

Efter förnyad utredning har stadskollegiet därefter genom utlåtande den 22 januari 1925 förelagt stadsfullmäktige ett nytt förslag i ämnet. Enligt detta förslag skall den, som är missnöjd med någon stadens nämnds beslut i fråga om tillsättning av ordinarie befattning, lydande under nämnden, eller om förordnande att uppehålla sådan befattning under sammanhängande tid av minst sex månader eller om skiljande eller förflyttning från ordinarie befattning på grund av fel eller försummelse i tjänsten, äga att hos nämnden begära, att beslutet underställs prövning av en för bedömande av dylika frågor särskilt organiserad nämnd, betecknad »förtroendenämnden». Dylik rätt till underställning skall dock finnas allenast i fråga om beslut av sådan nämnd, i fråga varom de nyss återgivna bestämmelserna i § 49 kommunalförordningen skola tillämpas, och alltså icke beträffande beslut av nämnd, vars beslut skola överklagas enligt bestämmelser i annan författning. Ej heller skall underställning få förekomma i fråga om stadskollegiets beslut rörande befattningar under kollegiet. Begäran om underställning skall skrift-

Tidigare förslag i ämnet.

Nu föreliggande förslag angående prövning av beslut om tjänstemäns anställningsförhållanden.

ligen göras hos den nämnd, som fattat beslutet, före klockan 12 å fjortonde dagen efter det den missnöjde erhållit del av beslutet. Då sådan begäran blivit i vederbörlig ordning gjord, skall densamma jämte beslutet samt övriga till ärendet hörande handlingar av nämnden med eget yttrande ofördröjligen överlämnas till förtroendenämnden. Denna skall det därefter åligga att så skyndsamt omständigheterna det medgiva upptaga ärendet till avgörande. Förtroendenämnden skall bestå av fem ledamöter, nämligen stadsfullmäktiges ordförande, som även skall vara ordförande i nämnden, stadsfullmäktiges förste och andre vice ordförande samt två andra i allmänna värv erfarna ledamöter, som skola utses av Kungl. Maj:t för en tid av ett år, räknat från den 1 april. Förtroendenämndens beslut skall kunna på samma sätt som andra nämnders beslut överklagas hos överståthållarämbetet enligt reglerna i § 49 i kommunalförordningen.

Nu återgivna samt i övrigt för förtroendenämndens verksamhet erforderliga bestämmelser hava sammanfattats i ett *förslag till instruktion för Stockholms stads särskilda nämnd för prövning av vissa frågor om tjänstetillsättning och entledigande från tjänst m. m. (förtroendenämnden)*, vilket förslag torde få såsom bilaga (bilaga B) fogas vid statsrådsprotokollet för denna dag.

Ur de av Stockholms stadskollegium till stöd för ifrågavarande förslag ävensom för omförmälda år 1923 avgivna förslag, i den mån detsamma behållits i förstnämnda förslag, anförda motiven må återgivas följande.

Enligt kommunalförfattningarna kunde besvär över kommunal myndighets beslut i allmänhet endast medföra en formell prövning av beslutet. Den nu ifrågasatta prövningen måste däremot avse jämväl att bedöma beslutet ur lämplighetssynpunkt. Med hänsyn härtill samt till stadskollegiets och de särskilda nämndernas inbördes ställning hade stadskollegiet i sitt förslag av år 1923 ansett lämpligt att i förevarande sammanhang icke använda uttrycket besvär utan att ordna det särskilda prövningsförfarandet som en underställningsprocedur. Vad anginge omfattningen av dylikt förfarande, borde denna bestämmas av att syftet med förfarandet vore att bereda stadens tjänstemän ett visst intresseskydd i avseende å de för tjänsteförhållandet konstitutiva momenten, nämligen anställning och förordnande för längre tid. Jämväl syntes för den enskilde tjänstemannen så viktiga frågor som de, vilka anginge skiljande eller förflyttning från befattning, böra få dragas under särskild granskning. Vid den prövning, stadskollegiet i anledning av återremissen ånyo ägnat förevarande ärende, hade kollegiet till en början ansett sig böra i huvudsak vidhålla sin föregående ståndpunkt i fråga om önskvärdheten av en besvärsrätt för stadens tjänstemän samt angående omfattningen av denna besvärsrätt. Likaså ansåge stadskollegiet fortfarande, att besvär, varom nu vore fråga, borde avse en förnyad prövning av det överklagade beslutet i hela dess vidd, ej blott en granskning i formellt hänseende, såsom fallet vore, när besvär enligt gällande kommunalförordning anfördes över nämnds beslut. Med hänsyn härtill ansåge sig stadskollegiet böra avstyrka en vid frågans tidigare behandling reservationsvis framförd tanke, att det ifrågavarande besvärsförfarandet skulle inordnas i den allmänna administrativa instansvägen,

Stockholms
stadskolle-
giums moti-
vering till för-
slaget.

d. v. s. att besvär över nämndernas beslut i vissa tjänstefrågor skulle hos vederbörande ämbetsmyndigheter underkastas ej blott, såsom nu, en formell utan även en saklig prövning. Väl vore det riktigt, att befodringsväsendet för en viktig kommunal tjänstemannagrupp, nämligen folkskollärarna, för närvarande vore ordnat på dylikt sätt, och det torde ej heller få anses uteslutet, att anordningar i samma riktning kunde visa sig möjliga och lämpliga för ytterligare en eller annan särskild förvaltningsgren, men i allmänhet syntes det icke vara möjligt att för de kommunala befattningarna fastställa sådana objektiva befodringsgrunder, som för en generell lösning av frågan i denna riktning måste anses vara en förutsättning. Att till de statliga myndigheterna hänskjuta en allmän, av bestämda kompetensfordringar obunden lämplighetsprövning av nämnders och styrelser beslut om tillsättningar och förordnanden å stadens befattningar kunde nämligen, enligt stadskollegiets mening, icke anses förenligt med den kommunala självstyrelsens principer.

Stadskollegiet fortsätter:

»Då stadskollegiet således fortfarande förmenar, att den myndighet, åt vilken prövningen av besvär i befodringsfrågor skall uppdragas, bör vara av kommunal natur, kan kollegiet å andra sidan icke, med hänsyn till den kritik, som vid stadsfullmäktiges överläggning i ärendet riktades emot förslaget att inrätta stadskollegiet såsom besvärinstans, vidhålla detta förslag. Denna kritik gick liksom reservanternas i kollegiet i huvudsak därpå ut, att stadskollegiet genom sitt medlemsantal och sin sammansättning — vilken bestämts med hänsyn till kollegiets huvuduppgift att bereda ärendena till föredragning i stadsfullmäktige och därmed utöva ledningen av förvaltningsarbetet i dess helhet — var mindre väl ägnat att pröva och avgöra särskilda förvaltningsfrågor av den art, varom här vore fråga.

Däremot bestreds icke riktigheten av den synpunkt, som för kollegiet varit bestämmande, nämligen att besvärinstansen bör äga den nära kontakt med det kommunala arbetet samt den auktoritativa ställning gentemot förvaltningen, som båda erfordras för att dess avgöranden, såsom grundade på sakkunnig och objektiv prövning, skola vinna förtroende och respekt.

Med samma utgångspunkt får stadskollegiet nu föreslå, att besvär, varom här är fråga, måtte hänskjutas till en särskild förtroendenämnd, bestående av stadsfullmäktiges ordförande och båda vice ordförande samt därjämte, i syfte att ytterligare betrygga nämndens kvalifikationer, tvänne av Kungl. Maj:t för samma tid utsedda ledamöter med erfarenhet i allmänna värv. Att de särskilt utsedda ledamöterna i allmänhet icke böra vara löntagare i stadens tjänst, torde ligga i sakens natur.

Några suppleanter torde vid en institution med de uppgifter, som skulle ankomma å den föreslagna förtroendenämnden, icke lämpligen böra förekomma. För beslutförhet torde böra stadgas, att minst fyra ledamöter skola vara närvarande. Bestämmelser om särskilt flertal vid vissa ärendens avgöranden synas vid denna fordran å beslutförhet ej i vidare mån vara av nöden, än att för ändring av överklagat beslut bör fordras majoritet av nämndens samtliga ledamöter, d. v. s. minst tre röster.

Emot denna lösning av frågan, enligt vilken en nämnd, till sitt flertal bestående av stadsfullmäktiges presidium, i sista hand skulle hava att tillse, att obehöriga hänsyn icke göra sig gällande inom stadens befodringsväsen, torde icke de invändningar, som uppreste sig emot stadskollegiets före-

gående förslag i ämnet, kunna göras gällande. Av den föreslagna förtroende nämndens ledamöter står flertalet, genom sin ställning såsom tillika utgörande stadskollegiets presidium, förvaltningen nära, men deras uppdrag såsom ordförande medgiver dem å andra sidan blott undantagsvis att själva inträda i en förvaltningsnämnd, varigenom de skulle bliva jäviga att i andra instans pröva dess beslut.

Att prövningsinstansens uppgift skulle, såsom av löneregleringskommittén från början föreslogs och även under den senaste överläggningen i stadsfullmäktige förordades, inskränkas till att i förekommande fall återförvisa ärendet till vederbörande nämnd med skyldighet för denna att taga det överklagade beslutet under förnyat övervägande, kan stadskollegiet icke tillstyrka. I de säkerligen rätt fåtaliga fall, då prövningsmyndigheten kommer till ett annat resultat än nämnden i fråga, torde det vara av vikt, att varje möjlighet till en förlängning av denna meningsskiljaktighet i form av en konflikt mellan de båda instanserna är utesluten. Det torde ligga i förvaltningens intresse, att prövningsmyndighetens överordnade ställning i ett dylikt fall är fullt klar.

Förtroendenämndens befogenhet att avgöra till nämnden genom besvär hänskjutna mål innefattar å andra sidan givetvis även rätt för förtroendenämnden att, om så finnes lämpligt, återförvisa ärendet till vederbörande nämnd eller styrelse för förnyad prövning.»

Det av stadskollegiet sålunda framlagda instruktionsförslaget antogs av stadsfullmäktige vid sammanträde den 2 februari 1925, och stadsfullmäktige beslöto i överensstämmelse härmed att underställa förslaget Kungl. Maj:ts prövning.

Förslag till
ändring av
§ 49 i kom-
munalförord-
ningen.

Därjämte beslöto stadsfullmäktige att hos Kungl. Maj:t göra framställning om åtgärder för vidtagande av viss ändring i § 49 i kommunalförordningen för Stockholm i huvudsaklig överensstämmelse med ett av stadsfullmäktige antaget förslag, och vidtagande av sådan ändring gjordes till förutsättning för fastställelse av instruktionsförslaget. Den sålunda föreslagna ändringen av § 49 ansågs böra föranledas därav, att, då rörande beslut om tjänstemäns anställningsförhållanden underställning skulle kunna begäras, det tydligen borde vara uteslutet, att mot samma beslut besvär skulle kunna anföras hos överståthållarämbetet. En undantagsbestämmelse för de fall, då dylik underställning får ske, har därför ansetts böra införas i § 49. Samtidigt har enligt förslaget i nämnda paragraf intagits ett förbehåll av rent formell natur, nämligen därom att paragrafens regler om överklagande av nämnds beslut, såsom nyss anförts, icke gälla i de fall, där i lag eller allmän författning särskild ordning finnes stadgad angående förande av besvär över sådant beslut. De föreslagna nya stadgandena, som, efter det att de nuvarande båda första styckena i paragrafen sammanförts till ett stycke, införts som ett nytt andra stycke i densamma, hava i förslaget avfattats så, att dels förtroendenämndens prövning skall kunna påkallas endast av beslut, mot vilket enligt nu gällande regler talan skall föras enligt kommunalförordningen, och dels förtroendenämndens beslut skall kunna överklagas hos överståthållarämbetet i samma ordning och omfattning som andra nämndsbeslut. — Förslaget torde få som bilaga (Bilaga C) fogas vid statsrådsprotokollet.

Stadsfullmäktiges ifrågavarande framställning har av överståthållarämbetet Överståthållar-
förordats till bifall. ämbetet.

Angående önskvärdheten av särskilda bestämmelser, i syfte att de kom- Departements-
munala myndigheternas beslut om tjänstetillsättning och avskedande m. m. chofon.
skola kunna underkastas en saklig omprövning, torde i stort sett enighet
hava rätt inom Stockholms kommunalförvaltning. Mera delade hava mening-
arna varit angående den bästa formen för åstadkommande av en sådan om-
prövning. Mot den lösning, frågan numera slutligen erhållit, torde emellertid
intet vara att erinra från statsmakternas sida. Det synes vara lämpligt, att
dylika frågor prövas av ett särskilt organ, och med den sammansättning.
den särskilda förtroendenämnden enligt förslaget skall erhålla, läser den-
samma bliva väl lämpad att tillgodose behovet av en objektiv prövning av
de behandlade frågorna.

Det antagna förslaget till instruktion för förtroendenämnden synes mig
alltså vara av natur att böra i sak fastställas. Innan frågan om ett dylikt
fastställande upptages till slutlig prövning, böra emellertid statsmakterna
fatta ställning till förslaget angående de för vidtagande av en sådan åtgärd
erforderliga ändringarna i förordningen om kommunalstyrelse för Stockholm.
Förslag i detta ämne bör alltså enligt min mening föreläggas riksdagen.

Ändringarna torde böra träda i kraft den 1 nästkommande juli, vid vilken
tidpunkt, enligt vad jag inhämtat, förtroendenämnden lämpligen kan börja
sin verksamhet.

Den av stadsfullmäktige föreslagna lydelsen av det nya stadgandet i
nämnda förordning har inom socialdepartementet underkastats vissa smärre
jämkningar av rent formell natur.

Departementschefen uppläser härefter inom socialdepartementet upprättat
förslag till lag angående ändrad lydelse av §§ 37 och 49 i förordningen den
23 maj 1862 (nr 33) om kommunalstyrelse i Stockholm och hemställen, att
förslaget måtte genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hem-
ställan lämnar Hans Maj:t Konungen bifall och förordnar, att
proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar,
skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Conr. Falkenberg.

Bilaga A.

Förslag

till

ändrad lydelse av § 37 mom. 1 i förordningen den 23 maj 1862 om kommunalstyrelse i Stockholm.

§ 37.

Mom. 1. Stadskollegiet utser till ordförande i drätselnämnden och till ordförande i fattigvårdsnämnden de borgarråd, vilkas föredragningsskyldighet omfattar de till dessa nämnders arbetsområden hörande ärenden, ävensom bland borgarråden ordförande i de övriga nämnder, beträffande vilka sådant är i kollegiets instruktion föreskrivet, därvid hänsyn toges till den fördelning av föredragningsskyldigheten, varom i § 35 förmäles.

Av stadskollegiet utsedda *ordförande* i stadens nämnder tjänstgöra under den tid, de tillhöra kollegiet, eller den kortare tid, kollegiet vid valet bestämmer. Bliva platser, varom här är fråga, lediga, skola de av stadskollegiet omedelbart återbesättas. Den, som jämlikt § 34 av stadskollegiet utsetts i borgarråds ställe, uppehålle jämväl den befattning, denne innehar såsom ordförande i nämnd.

De — — — — — lediga.

Avgående — — — — — omväljas.

Om — — — — — stadgat.

Övergångsbestämmelse.

Denna lag träder i kraft den 1 juni 1925. De, som då äro vice ordförande i drätselnämnden, fattigvårdsnämnden samt övriga nämnder, i vilka stadskollegiet enligt förut gällande bestämmelser utsett vice ordförande, skola kvarstå i dessa befattningar till den 1 juli 1925.

Bilaga B.

Förslag

till

instruktion för Stockholms stads särskilda nämnd för prövning av vissa frågor om tjänstetillsättning och entledigande från tjänst m. m. (förtroendenämnden).

§ 1.

Förtroendenämndens uppgift är att upptaga och avgöra de ärenden angående stadens tjänstemäns anställningsförhållanden, som i den ordning nedan sägs underställas dess prövning.

§ 2.

Är någon missnöjd med nämnds beslut i fråga om tillsättning av ordinarie befattning, lydande under nämnden, om förordnande att uppehålla sådan befattning under sammanhängande tid av minst sex månader eller om skiljande eller förflyttning från ordinarie befattning på grund av fel eller försummelse i tjänsten, må han hos nämnden begära, att beslutet underställes förtroendenämndens prövning. För att kunna upptagas skall sådan begäran, skriftligen avfattad, hava inkommit före klockan tolv å fjortonde dagen efter det den missnöjde erhöll del av beslutet i fråga, dagen, då sådant skedde, likväl oräknad. Framställningen skall, i den mån så ske kan, åtföljas av uppgifter rörande samtliga de omständigheter, som den missnöjde önskar i ärendet åberopa.

Har framställning, enligt vad i första stycket sägs, blivit gjord, skall densamma jämte beslutet i fråga samt övriga till ärendet hörande handlingar av vederbörande nämnd med eget yttrande ofördröjligen överlämnas till förtroendenämnden, vilken det åligger att så skyndsamt omständigheterna det medgiva upptaga ärendet till avgörande.

Här meddelade föreskrifter skola icke äga tillämpning i avseende å beslut, emot vilket enligt bestämmelser i annan allmän författning än förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm besvär må i särskild ordning föras, ej heller i fråga om stadskollegiets beslut rörande befattningar under kollegiet.

§ 3.

Förtroendenämnden består av stadsfullmäktiges ordförande, förste och andre vice ordförande samt två andra, i allmänna värv erfarna ledamöter, som utses av Kungl. Maj:t för en tid av ett år, räknat från den 1 april.

§ 4.

Ordförande i förtroendenämnden är stadsfullmäktiges ordförande. Vid början av varje tjänstgöringsår utser förtroendenämnden inom sig en vice ordförande.

§ 5.

Förtroendenämnden sammanträder på kallelse av ordföranden, när han så finner nödigt eller någon av ledamöterna med uppgift om anledningen därom skriftligen gör framställning.

Förhinder att bevista sammanträde skall i god tid meddelas ordföranden.

Förtroendenämnden är ej beslutför med mindre antal ledamöter än fyra.

Vid omröstning bliver den mening gällande, varom de flesta förena sig. Falla rösterna lika, gäller den mening, ordföranden biträder, dock att underställt beslut ej må ändras med mindre tre ledamöter äro därom ense.

Är ledamot av förtroendenämnden tillika ledamot av nämnd, vars beslut underställts förtroendenämndens prövning, må han icke delta i förtroendenämndens behandling av den underställda frågan.

§ 6.

Förtroendenämnden biträdes vid fullgörande av sina uppgifter av stadskansliet, vars chef äger övervara förtroendenämndens sammanträden.

§ 7.

Vid förtroendenämndens sammanträden föres protokoll, som vid näst därpå följande sammanträde justeras, såvida ej åt ordföranden uppdragits att ensam eller jämte en eller flera ledamöter dessförinnan verkställa justeringen.

Till protokollet skola jämte anteckning om de tillstädesvarande upptagas varje ärende, som till handläggning förekommer, fattat beslut samt anmäld skiljaktig mening. Önskar ledamot, att skälen för hans särskilda mening skola åtfölja protokollet, bör han senast vid protokollets justering avlämna sin mening, skriftligen avfattad, för att detsamma bifogas.

§ 8.

Från förtroendenämnden utgående expeditioner skola, försedda med vederbörlig kontrasignation, å nämndens vägnar undertecknas av ordföranden eller, därest han är hindrad, av två av nämndens ledamöter.

Protokollet jämte utdrag därav undertecknas av protokollsföraren.

Bilaga C.

Förslag

till

ändrad lydelse av § 49 i förordningen den 23 maj 1862 (nr 33)
om kommunalstyrelse i Stockholm.

§ 49.

Den, som med stadsfullmäktiges beslut i stadens gemensamma angelägenheter icke åtnöjes, äger att däruti söka ändring genom besvär hos överståthållarämbetet. *Besvären skola jämte det överklagade beslutet ingivas före klockan 12 å fjortonde dagen efter det klaganden av beslutet erhöill del, dagen då sådant skedde likväl oräknad. Klaganden skall anses hava av beslutet erhållit del den dag, då det i överensstämmelse med § 24 offentliggjordes.*

Där ej i lag eller allmän författning särskild ordning för förande av besvär över nämnds beslut stadgats, skola här meddelade bestämmelser äga motsvarande tillämpning jämväl i avseende å sådant beslut, dock med det undantag, att klagan genom besvär ej må föras över nämnds beslut, som enligt av Kungl. Maj:t fastställda föreskrifter på begäran av den, som är missnöjd med beslutet, skall underställas prövning genom särskild förtroendenämnd.

Söker klaganden i besvären visa, att hans enskilda rätt blivit genom beslutet kränkt, och varda besvären godkända, gäller rättelsen till förmån för den, som klagat, men beslutet står i övrigt fast, utan så är, att det finnes strida mot allmän lag eller författning eller eljest vila på orättvis grund eller överskrida deras befogenhet, som beslutet fattat, då överståthållarämbetet vid bifall till besvären ock må om upphävande av beslutet i dess helhet förordna.

Besvär, varmed åsyftas, att något av stadsfullmäktige eller nämnd meddelat beslut i fråga, som till kommunens gemensamma angelägenheter hör, bör av annan orsak än de här ovan uppgivna undanröjas, må icke av överståthållarämbetet till prövning upptagas.